

HUMANITAS

ORGAAN VAN DE STICHTING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

REDACTIE: P. C. FABER EN J. BOETJE - Medewerkers: Mr. L. A. Donker, Mr. R. Friedman-v. d. Heide, E. Geerts, Dr. F. Grewel, Dr. G. Th. Kempe, D. O. R. Mulock Houwer, H. Ploeg Jr., Dr. A. Querido, Mr. B. v. d. Waerden, e.a. - Adres Redactie en Administratie: Frederiksplein 46 Amsterdam-Centrum, Telefoon 36833, Gem. Giro S 602

JUSTITIE EN RECLASSERING

door Mr. M. E. Tjaden

Gaarne voldoe ik aan het verzoek van den hoofdredacteur een bijdrage te leveren voor een nummer van „Humanitas”, dat geheel aan de reclassering zal zijn gewijd. Gaarne, omdat ik het op prijs stel aan een verzoek, dat mij van de zijde van de Stichting voor Maatschappelijk Werk op humanistische grondslag bereikt, gevolg te geven. Dat deze stichting mede haar schouders wil zetten onder de reclasseringsarbeid kan van grote betekenis worden voor de verdere ontwikkeling der reclassering. Ik wil namelijk niet verbloemen, dat de reclassering mede ten gevolge van de oorlog in een moeilijk stadium is geraakt. Terwijl op allerlei gebied met ijver aan de wederopbouw is gewerkt en daarbij vaak nieuwe wegen konden worden bewandeld, is het de reclassering slechts moeizaam en, dank zij een grote krachtsinspanning, gelukt een activiteit te ontwikkelen op vooroorlogs niveau en de gaten te stoppen, welke oorlog en bezetting in de gelederen der reclasseringsinstellingen hadden ingeslagen.

Steeds moeilijker blijkt het te zijn particulieren te vinden, welke geschikt zijn het verantwoordelijke reclasseringswerk ter hand te nemen en bereid zijn belangeloos een gedeelte van hun vaak kostbare tijd daaraan te geven. De gemeenschapszin schijnt danig geleden te hebben tengevolge van de demoraliserende invloeden tijdens de oorlog en de bezetting, waardoor de personen waarop een beroep gedaan kan worden, geringer in aantal zijn geworden en deze vaak met allerlei sociale functies overladen zijn. Velen zijn ook met het op gang brengen van eigen werkzaamheden zozeer in beslag genomen, dat zij moeilijk tijd kunnen vinden voor charitatief werk. Anderen zijn door het slechter worden hunner economische omstandigheden verplicht nevenfuncties te vervullen, waaraan een honorering is verbonden. Sommigen durven het niet aan en aarzelen uit dien hoofde zich ervoor beschikbaar te stellen.

Waar de reclassering steeds hoger eisen is gaan stellen aan haar medewerkers moeten degenen, die eraan willen deelnemen, zich bovendien de moeite getroosten door het volgen van cursussen en voordrachten en door het lezen van boeken en tijdschriften zich voor deze taak te bekwamen; elke medewerker moet leiding kunnen geven aan de hem toe-

vertrouwde personen en gezinnen en hen met raad weten bij te staan bij de maatschappelijke moeilijkheden waar tegenover deze zich gesteld zien.

Wanneer men zich echter de moeite wil getroosten om zich enigermate in dit werk te verdiepen kan dit voor degenen, die aanvankelijk aarzelden een weg zijn om deze aarzeling te overwinnen; juist onder degenen die twifelen aan eigen capaciteiten bevinden zich velen die er de geschiktheid toe hebben.

De moeilijkheid voldoende geschikte personen bereid te vinden, heeft de tendenz merkbaar gemaakt om een groter gedeelte van deze arbeid aan ambtenaren op te dragen. Wanneer wij de reclasseringsarbeid onderscheiden in: voorlichting van de rechterlijke macht, toezicht (bij voorwaardelijke veroordeling, voorwaardelijke invrijheidstelling en voorwaardelijke niet vervolging) en celbezoek, dan heeft het opdragen van de voorlichting aan ambtenaren positieve voordelen met het oog op de vereiste deskundigheid voor een objectieve rapportering, doch het opdragen van toezicht en celbezoek aan ambtenaren gewichtige bezwaren: een ambtenaar zou zoveel personen onder toezicht moeten krijgen, dat hij nimmer de vertrouwensman van zovelen zou kunnen worden en zou hen alleen al uit dien hoofde moeilijk kunnen beïnvloeden. Doch ook het voorlichtingswerk zal ongunstig beïnvloed worden en dreigen te verambtelijken wanneer het zich niet langer genoegzaam gedragen weet door een groep sociaal-voelende personen, welke de ambtenaren voortdurend richten op de sociale kant van hun arbeid. Willen ook de ambtenaren, welke in dienst van de particuliere reclasseringsinstellingen werkzaam zijn, zich voortdurend bewust blijven dat hun werk uit een zekere roeping gedaan dient te worden, dan is het van het allergrootste belang, dat zij in voortdurend contact staan met een groep actief medewerkende en geïnteresseerde burgers, welke hen in deze richting gebonden houden.

Daarom is het, dat ik met zoveel belangstelling kennis genomen heb van de vorming van een nieuwe groep van personen, welke zich van hun sociale taak in de samenleving bewust zijn en zich ook — en in het bijzonder — ter beschikking stellen van de maatschappelijke en zedelijke verheffing van personen,

VERENIGING VAN RECLASSERINGSINSTELLINGEN

Met genoegen voldoe ik aan het verzoek, mij door de redactie gedaan, om iets mee te delen over de „vereniging van reclasserings-instellingen”. Ik doe dit hierom gaarne omdat de vereniging binnenkort meer van zich zal laten horen in verband met de — weder — oprichting van het centraal bureau.

Na de totstandkoming van de „reclasseringsregeling” in 1910 gingen verschillende verenigingen, die reeds op sociaal terrein werkzaam waren, hun werkzaamheden met reclasserings-arbeid uitbreiden. Het hoofdbestuur van het Nederlands genootschap tot zedelijke verbetering van gevangenen (thans Nederlands genootschap tot reclassering) en dat van de vereniging „St. Vincentius à Paulo” zonden circulaires aan de verschillende reclasserings-verenigingen in Mei 1912 waarin gewezen werd op de mogelijkheid van verbroekeling als gevolg van de vele verenigingen. Daarom werd centralisatie voorgestaan en werden de reclasserings-verenigingen hiervoor tot een vergadering opgeroepen, die op 27 Juni 1912 te Amsterdam gehouden werd. De vergadering stond onder presidium van mr. A. Fentener van Vlissingen en een voorlopig comité werd benoemd dat tot taak kreeg om de oprichting van een vereniging voor te bereiden. Op 28 Juni 1913 werd daarop de vereniging van reclasserings-instellingen opgericht, waarvoor zich dadelijk acht verenigingen als lid opgaven, terwijl dit aantal op 31 December 1914 was gestegen tot 24. Als voorzitter van de nieuwe vereniging trad op mr. A. Fentener van Vlissingen, die tot de dag van heden nog deel uitmaakt van het bestuur.

De vereniging ging een bureau te Amsterdam oprichten, waarvoor met ingang van 1 Mei 1914 als directeur werd benoemd ds. J. H. Ledeboer, Ned. Herv. predikant te Bredevoort, die zulks gebleven is tot 1 Juli 1937 en thans lid van het bestuur is. Als zijn opvolger als directeur werd aangewezen mr. M. Ch. de Jong met ingang van die datum en hij is dit gebleven tot 1 September 1941, toen het bureau moest worden opgeheven. Ook mr. De Jong maakt thans deel uit van het bestuur en is zelfs sedert kort voorzitter der vereniging.

De vereniging met haar thans ongeveer 60 leden

heeft gedurende de vele jaren van haar bestaan jaarlijkse leden-vergaderingen gehouden, waar actuele onderwerpen, rakende de reclassering, werden behandeld. Echter de kracht van de vereniging is geweest de instandhouding van het centraal bureau, dat verschillende taken had, doch de vier hoofdonderdelen waren:

1. het zoeken van werk voor de aangebrachte gevallen, het eigenlijk „plaatsen”;
2. het uitoefenen van patronaat;
3. het geven van inlichtingen aan de aangesloten verenigingen, inzonderheid over reclasserings-opgaven;
4. de rapportering van het departement van justitie over de aan het bureau opgedragen V.V.-gevallen.

Het eigenlijk „plaatsen” was opgedragen aan een groot aantal vertegenwoordigers, die over het gehele land waren verspreid, in totaal waren er een kleine 1000 van dit soort medewerkers. Zij steunden den betrokkene bij sollicitatie, zochten zelf werkgevers op en hielpen eventueel ook in ander opzicht.

Ook de uitoefening van patronaat geschiedde door de vertegenwoordigers. Dikwijls werd de vertegenwoordiger die de plaatsing tot stand bracht, tevens met het patronaat belast. De band die reeds tijdens het zoeken naar werk ontstond, werd op deze manier versterkt.

Het geven van inlichtingen was een omvangrijke taak als in aanmerking genomen wordt, dat gegevens beschikbaar waren omtrent meer dan 150.000 personen.

De vierde voorname functie van het bureau was de rapportering over die gevallen van voorwaardelijke veroordeling, waarbij wel bijzondere voorwaarden werden opgelegd, maar geen vereniging werd aangewezen tot het verlenen van hulp en steun. Ook hierbij werden de vertegenwoordigers weer ingeschakeld.

Naast deze vier onderdelen was het bureau ook belast met:

- a. de subsidiering van dereclasserings-ambtenaren welke niet uitsluitend in dienst van één vereniging waren;

---

welke een strafbaar feit hebben gepleegd. Daaraan was dringend behoefte.

Eerste voorwaarde voor een verdere ontplooiing der reclassering is een intensivering van haar werkzaamheden. Binnen het kader van de huidige regeling en organisatie moet de reclassering nieuw leven krijgen om de toegenomen criminaliteit te bestrijden.

En daarom acht ik het een feit van gelukkige en grote sociale betekenis, dat een nieuwe groep van personen zich geroepen heeft gevoeld daaraan mede te werken. Tevens zou ik de initiatiefnemers hulde willen brengen voor de wijze waarop zij hun diensten hebben aangeboden; blijk is gegeven van een juist begrip voor de werkelijke belangen van de reclassering. Er bestond geen behoefte aan een nieuwe reclasseringsinstelling, welke tot versnippering en groter administratieve rompslomp zou leiden. Behoefte bestond aan de medewerking van een groter aantal personen, die vanuit een bepaalde levensbeschouwing zich geroepen voelen zich met toewijding te geven aan het weder in het goede spoor brengen van uit maatschappelijk oogpunt gestruikelde medeburgers. Het is in het belang der reclassering in het algemeen, dat het mogelijk is gebleken de medewerking van sociaal voelende burgers, welke op humani-

taire grondslag staan, te organiseren binnen het verband van een bestaande reclasseringsinstelling, te weten het Genootschap tot Reclassering.

Wanneer aan deze primaire voorwaarde van intensivering van haar arbeid is voldaan, waardoor gelijktijdig bereikt is, dat de reclassering zich gedragen weet door de belangstelling van een breder publiek, zal aan de verdere uitbouw van de reclasseringsgedachte gewerkt kunnen worden. De opvoedingsgedachte wint geleidelijk meer terrein bij de praktijk der strafrechtspleging. De door den Minister van Justitie geïnstalleerde commissie tot Uitbouw van het Gevangeniswezen zal niet nalaten hieraan de nodige aandacht te besteden. Hoe de eventuele voorstellen dezer commissie ook mogen luiden, ik acht het niet onwaarschijnlijk dat ter verkrijging van selectie van gestraften en differentiatie van gestichten een beroep gedaan zal worden op de functie der voorlichting. Ook voor het celbezoek en de nazorg openen zich nieuwe perspectieven. Wil de reclassering zich echter met nieuwe taken belasten, dan moet uitgegaan kunnen worden van een organisatie die beschikt over grote aantallen toegewijde en geschikte medewerkers. Het particulier initiatief heeft hierbij een voorname functie.

b. de inning van gelden voor het departement van justitie, afkomstig van de terugbetaalde voorschotten.

Bijzondere vermelding verdient nog, dat de vereniging zich bezig gehouden heeft met de regeling van een pensioenregeling voor ambtenaren van reclasserings-instellingen door hierover herhaaldelijk in contact te treden met den minister van justitie. Dan dient nog gewezen te worden op de cursussen betreffende de reclassering, die in 1927 en 1928 aan de leerlingen van de politievakhschool te Hilversum werden gegeven.

Een zeer belangrijke taak heeft de vereniging op zich genomen omstreeks 1934, toen de financiële omstandigheden van de leden-verenigingen uiterst ongunstig waren. Plannen werden beraamd om aan deze financiële nood tegemoet te komen. Een commissie werd benoemd voor de organisatie van de „nationale reclasseringsdag”: grote propaganda werd gevoerd door het gehele land, een plaat werd uitgegeven en verschillende vooraanstaande personen werden bereid gevonden voor de radio het doel van deze dag uiteen te zetten. Het financieel resultaat overtrof aller verwachting, niet minder dan een bedrag van f 70.000.— werd bijeengebracht. Op de eenmaal ingeslagen weg werd voortgegaan, een volgend jaar (1936) bedroeg de opbrengst f 82.000.—. Ook de daarop volgende jaren werd deze collecte gehouden en wel tot en met 1940. De oorlogsjaren waren oorzaak dat de collecte eerst weer gehouden kon worden in 1946, doch toen was het resultaat dan ook overweldigend.

Kort na de bevrijding werd de wenselijkheid gevoeld om wederom tot de oprichting van het centraal bureau te komen. Gedurende de laatste tijd zijn binnenskamers daarover verschillende besprekingen gevoerd en thans staat het vast, dat het centraal bureau weer zal worden opgericht. Sollicitanten voor de functie van directeur zijn opgeroepen, de benoeming zal wellicht geschied zijn als dit blad verschijnt. Het aanstaande bureau zal een deel van de vroegere taak niet vervullen en daarnaast een veel bredere taak op zich nemen.

Het nieuwe bureau zal zich niet bezighouden met de plaatsing, omdat eerstens in deze tijd van gebrek aan werkkrachten, zulks niet bijzonder dringend is en tweedens is de arbeidsbemiddeling sedert de opheffing van de arbeidsbeurzen en de oprichting van de gewestelijke arbeidsbureau's dermate geperfectioneerd ook voor de niet-normale gevallen, dat deze taak beter verricht kan worden door deze bureau's.

Het nieuwe bureau zal echter een grote plaats gaan innemen in het werk van de reclassering. Zijn taak zal o.m. zijn:

- a. contactpunt voor de regering op het terrein der reclassering,
  - b. contactpunt voor het buitenland (overheidsinstanties en particuliere verenigingen) op het terrein der reclassering;
  - c. contactpunt voor de verschillende en vele reclasserings-instellingen,
  - d. contactpunt voor andere maatschappelijke verenigingen of groepen van maatschappelijke verenigingen voor zover de reclassering betreft,
  - e. hulp en voorlichting aan de reclasserings-instellingen.
  - f. de landelijke organisatie van de nationale reclasserings-collecte;
  - g. de propagering van de reclasserings-gedachte bij de Nederlandse bevolking,
  - h. alle andere wettige middelen in het belang van de reclassering in de meest ruime zin van het woord.
- Als eerste uiting van de „nieuwe koers” der vereniging noem ik de uitgifte van geschriften, waarvan het eerste binnenkort zal verschijnen en waarin opgenomen zijn de inleidingen, gehouden op de laatste

algemene vergadering der vereniging in Mei 1946 van de heren dr. G. Th. Kempe en B. Derks, respectievelijk over „detentie; differentiatie, selectie” en „na vijf jaar”.

In de afgelopen jaren heeft de vereniging veel en belangrijk werk verricht en ik spreek de wens doch tevens de verwachting uit, dat zulks ook het geval zijn zal in de komende jaren.

H. J. LANGMAN.

OVER DE INHOUD

Dit nummer, de aandachtige lezer heeft dit natuurlijk allang bemerkt, is geheel gewijd aan de reclassering.

Indertijd werd door onze Stichting besloten, dat wij voor de reclassering zouden samenwerken met het Nederlands Genootschap tot Reclustering. Wij hebben gemeend, niet een afzonderlijke reclasseringsinstelling te moeten vormen, maar onze bereidheid uit te spreken, om binnen het kader van het Genootschap, deze arbeid te verrichten. Onze bereidverklaring is door het Genootschap gaarne aanvaard en wij menen goed te doen nu eens een bepaald nummer van ons orgaan aan deze arbeid te wijden. In dit nummer nu, vinden onze lezers bijdragen van verschillende autoriteiten op dit gebied.

Misschien is het goed, dat wij de functies van de schrijvers van de verschillende artikelen even vermelden:

Mr. M. E. Tjaden — inspecteur van de Reclustering.
H. J. Langman — Secretaris-penningm. van de Ver. van Reclusteringinstellingen.

Mevr. W. Wibaut-Bastert — lid van het Hoofdbestuur van het Nederlands Genootschap en in onze kringen geen onbekende. Jarenlang is zij o.a. secretaresse geweest van de vroeger bestaande Vereniging van Modern Georganiseerde Gezinsvoogden.

Mr. B. van der Waerden — secretaris van de afd. Amsterdam van het Genootschap en tevens voorzitter van de afd. Amsterdam van onze Stichting.

Het was de bedoeling, om in dit nummer ook nog te plaatsen een artikel van den heer W. Beiboer, ambtenaar van de reclassering te Amsterdam over „Huwelijksproblemen”. Echter tot onze spijt beschikken wij niet over zoveel ruimte, dat dit artikel in zijn geheel geplaatst zou kunnen worden en het leek ons onjuist, om dit artikel in delen te plaatsen. Dit artikel, getiteld „Huwelijksproblemen”, is in het Februarinummer, in welk nummer wij aandacht zullen schenken aan pedagogische vraagstukken, geloven wij ook stellig op zijn plaats.

Aan dr. N. Muller, den alg. secretaris van het Nederlands Genootschap hadden wij ook nog om een bijdrage gevraagd. Dr. Muller zegde ons een „korte aantekening” toe, maar deze werd tot dusver tot mijn spijt niet ontvangen.

Wij hopen, dat onze lezers tot de conclusie zullen komen, dat de reclassering een zeer belangrijke tak van het maatschappelijk werk is en dat onze afdelingen hun vrijwillige medewerkers zullen willen beïnvloeden, om ook aan dit werk hun medewerking te verlenen.

In dit nummer werd uitsluitend behandeld de gewone reclassering. Misschien dat binnenkort nog enige aandacht zal kunnen worden geschonken aan de reclassering van politieke delinquenten. Over het toezicht over jeugdige politieke delinquenten is ons reeds een artikel toegezegd. Misschien dat dit nog in een volgend nummer kan worden geplaatst.

P. C. F.

Vóórdat ik over mijn speciale onderwerp ga schrijven, wilde ik graag enige beschouwingen houden van meer algemene aard.

Als je met het reclasseringswerk begint, vraag je je natuurlijk wel eens af, wat je ervan verwacht, hoe je de verhouding ziet van jezelf t.o.v. je „gevallen” (zoals ik ze nu maar even zal noemen) en wat je mening is over ons strafstelsel. Daarover heerst lang niet dezelfde mening in reclaseerderskringen ieders persoonlijk gemoedsleven, ieders levensbeschouwing, ieders geloof of ongelooft spelen daarbij een rol.

Ik voor mij geloof, dat we, wat de verwachting in ons werk betreft, het succes, dat we met onze reclasseringspogingen kunnen behalen, niet pessimistisch maar ook niet optimistisch moeten zijn, we moeten daarbij m.i. een gematigd optimisme aan de dag leggen en ons nóch door onverwacht succes, nóch door onverwachte teleurstellingen van de wijs laten brengen, maar staag aan, tastend en zoekend naar een juist uitzicht en een juiste uitvoering, ons best blijven doen.

De verhouding van reclaseerder tot reclassent zou ik willen zien als van een dokter tot zijn patiënt, met alle toewijding en mildheid, die dit in moet houden, met alle twijfel soms ook aan eigen inzicht, met alle bereidheid om in geval van twijfel, de raad van een specialist in te roepen. Ik ben van mening, dat wij, als reclaseerder moeten beginnen met ons in de levensomstandigheden van hen, die wij onder toezicht krijgen, of in de cel bezoeken, goed in te denken en speciaal te proberen, na te voelen, hóe ze tot het delict gekomen zijn, waarvoor zij nu de straf ondergaan. Het is m.i. volkomen mis, ons op het standpunt te plaatsen, dat wij, hoogverheven boven hen, nooit van zijn leven tot zóiets zouden kunnen komen! Ik geloof niet aan alleen maar slechte mensen, ik geloof, dat in al die gestraften nog een behoorlijke dosis deugden en goede eigenschappen aanwezig kan zijn en dat ze veelal door uiterlijke omstandigheden, veelal ook door karakterfouten die ze niet baas konden, of door zielsconflicten, tot de dingen gekomen zijn, waarvoor ze nu moeten boeten. Ik geloof, dat ikzelf en ook u, waarde lezer, in andere levensomstandigheden, andere familieverhoudingen, na een andere jeugd, in een andere omgeving, óók tot dingen zouden kunnen komen, die ons met den strafrechter in aanraking zouden brengen. Ik herinner u maar aan de afgelopen jaren van de bezetting, toen allerlei wat we nu een misdaad noemen, in het illegale werk tot deugd werd en onze bewondering had. Ik herinner u ook aan de zeer pittige benaming van „betrapten”, door Jan van Zutphen, aan hén gegeven, die niet het geluk hadden door de mazen van het net te slippen, terwijl hun gelukkiger broeders en zusters vaak, bij evenveel schuld, vrij uit gaan.

Ik ben van mening, dat de reclaseerder, die hiervan doordrongen is, makkelijker het vertrouwen van zijn patiënten wint en behoudt, dan hij, die zich toch eigenlijk een ander soort mens voelt en niet tot struikelen in staat. En ik geloof ook, dat, zonder dat wij dat nu meteen onomwonden aan elke patiënt moeten verkondigen, het toch geen kwaad kan, wanneer men dit inzicht soms eerlijk uitspreekt, als dit zo eens te pas komt. Ik herinner mij uit mijn eigen praktijk een geval van een jonge vrouw, die ik onder toezicht kreeg, omdat ze, in de laatste oorlogswinter, toen ze een truitje ging kopen bij C & A voor een van haar zeven kinderen, een tweede meepakte, toen ze de kans schoon zag- en gesnapt werd. Ik kwam haar bezoeken in haar uiterst armoedige, kale woning, waar ze met ware heldenmoed al haar best deed om de boel nog een beetje knap te houden. Enige jonge kinderen met ongeveer geen kleren aan 't lijf, maar ondanks de oorlogstoestand, toch niet zo erg mager of zwak om te zien, krioelden op de grond. „Wat of ik doen

OVER VROUWELIJK

door M. S. P.

kwam?” Ik antwoordde, dat ik eens kwam zien, of ik haar niet iets kon helpen, dat ik eens kennis kwam maken. „Van wat voor een beweging ik dan kwam?” Toen moest het hoge woord eruit, dat ik toezichthoudster was van de reclasering. Meteen werd ze woedend: „Is dat dan zó erg, als je kinderen met niks an der lijf lopen en je neemt dan nog zo'n ongelukkig brokkie goed mee?”

Uit de kleine keuken kwam, bij het horen van haar luide woorden, de man aangelopen, het aardappelmee, waarmede hij bezig was, een beetje dreigend in de hand. Hij viel haar meteen bij: „Nou, 't is een schandaal, iedereen laat je maar stikken, je weet niet, hoe je met z'n negenen 't leven der nog bij moet houden en voor zo'n onnozelen truitje sturen ze je een juffrouw op je dak om toezicht te houden — toezicht, 't mócht wat!” — „Luistert u nu es even naar me, ik móet dit doen, dat begrijpt u toch wel, maar ik wil u dit zeggen: ik kom om u te helpen en niet als pottenkijker, ik bemoei me niet met dingen, die me niet aangaan, maar ik wil graag es met u praten en zien, of ik u met het een of ander van dienst kan zijn. En ik wil u dit óók zeggen: Natuurlijk móógt u niet iets wegnemen, dat niet van u is, maar als mijn kinderen zonder kleren liepen bij deze kou, dan had ik het vast óók gedaan. Maar 't is niet iets, dat mág.” — Ze keken elkaar even verbaasd aan en toen zei de vrouw: „Zie je, Joop, die juffrouw is nog zo kwaad niet” en vanaf dat moment was het best tussen ons en 't is altijd best gebleven —. Natuurlijk moet je precies weten, wanneer je zoiets wél of niet kunt zeggen, dat spreekt vanzelf.

Wat nu mijn oordeel is over het strafstelsel, zoals wij dat hier te lande hebben, dat kan ik niet te veel uitwerken, want dan zou ik te ver van mijn onderwerp afdwalen. Kort gezegd, luidt het zo; dat ik het gevangenisregime hier te lande ouderwets en weinig humaan vind, dat het m.i. nog veel te veel gebaseerd is op vergelding, ja soms bedenkelijk veel lijkt op wraak van de gemeenschap op het individu, dat de wetten hier gemeenschap heeft overtreden. Terwijl m.i. het gevangeniswezen gericht moet zijn op noodzakelijke verwijdering van den delinquent uit de maatschappij teneinde hem of haar gedurende die verwijdering beter op te voeden, om later als een verbeterd, maar geenszins verbitterd mens, weer in die samenleving te kunnen worden opgenomen. Dat daartoe andere middelen nodig zijn, dan verstikkende eenzaamheid in een afgesloten cel met wat glazen ramen, stenen muren, een ruwe brits en een stinkende ton, lijkt mij vanzelfsprekend, maar deze vanzelfsprekendheid wordt, helaas, nog niet door iedereen gevoeld. De in Maart van dit jaar gestichte Staatscommissie voor de verdere Uitbouw van het Gevangeniswezen is, gelukkig, met grote voortvarendheid aan het werk, om in een rapport vast te leggen, wat de subcommissies in détail bestuderen, teneinde vele voorstellen voor verbetering van ons gevangenisstelsel aan de Volksvertegenwoordiging te kunnen voorleggen.

Wat nu de vrouwen betreft, die door de toezichtshoudsters van verschillende Reclasseringsinstellingen gereclaseerd moeten worden, of die in de gevangenis terecht komen en daar van enkele leden van deze instellingen celbezoeken ontvangen — zult u waarschijnlijk willen weten, wat zoal de delicten zijn waardoor deze vrouwen met den strafrechter in aanraking

KE RECLASSENTEN

Wibaut-Bastert

zijn gekomen. Het grootste percentage is winkeldiefstal. Talloos zijn de gevallen van vrouwen, die in grote warenhuizen, waar de verleidelijke artikelen dikwijls veel te veel voor 't grijpen liggen, voor de verleiding zijn bezweken en die gauw iets hebben weggepakt, wat dan door een van surveillerende rechercheurs in burger bemerkt is. Wie zal zeggen, hoeveel doorgefounerde winkeldieven, die dikwijls met een paar vriendinnen, ook van 't vak, op stap gaan en vol raffinement hun slag slaan en de kousen, kraagjes, knotten wol, broches enz. enz. behendig in paraplu of boodschappentas doen verdwijnen, die soms een kunstig uitgedacht stel zakken in hun mantels en rokken verborgen hebben zitten en vaak al een grote buit hebben behaald, vóór ze gesnapt worden, niet begonnen zijn met dit bedrijf doordat het wegnemen van goederen hun zo gemakkelijk wordt gemaakt door het vlak bij de hand liggen bij het etaleren op de toonbanken? Natuurlijk is het wel zó, dat de vrouw, die, niet door de ergste nood gedreven, tot stelen komt, iemand is, die het met haar geweten op een accoordie weet te gooien, die, wanneer ze succes heeft, helemaal geen scrupules meer kent, of die weet te overwinnen en zo vervalt tot dat wonderlijke soort vrouwen, die er een bedrijf van maken onze grote Warenhuizen af te stropen. Wij kennen in onze praktijk van die patiënten, die jarenlang door ons behandeld worden, die de z.g. bijzondere bepaling: „verbod van het bezoeken van Warenhuizen” steeds weer overtreden, wier voorwaardelijke veroordeling dan ook steeds omgezet moet worden in gevangenisstraf, die dan in de gevangenis o zo'n berouw hebben en de beste voornemens koesteren, dat zoiets **nooit** meer zal gebeuren, maar die prompt wéér beginnen, zodra ze weer vrij zijn en die, op deze wijze, het zelfs klaarspelen, drierde deel van hun leven in de gevangenis door te brengen en daar zelfs meerdere kinderen het levenslicht te laten aanschouwen! Moge zo iemand ook een gewone, niet abnormale indruk maken, ik voor mij geloof toch, dat aan dit soort gedrag toch wel een zekere abnormaliteit ten grondslag ligt. — Het is met die winkeldiefstallen over het algemeen een wonderlijke geschiedenis. U zoudt het niet geloven, maar het komt voor, dat keurige vrouwen, chic gekleed en geenszins behoeftig, regelmatig voorwerpen uit winkels pikken. Zou daar soms niet een soort perverse neiging, een misplaatst gevoel van dit een soort sport te achten, een rol bij spelen? Een bijzonder abject bedrijf is het, wanneer vrouwen zoals herhaaldelijk voorkomt, hun kinderen er op africhten, om in winkels te stelen — zij immers zijn niet alleen oneerlijk, doch zij bederven daarenboven nog de kinderen, die aan hun zorgen zijn toevertrouwd en voor wie zij verantwoordelijk zijn.

Een vrij grote categorie is ook de oplichterij, verwant aan diefstal, dikwijls met groter sluwheid gepaard gaande. Velen van deze vrouwen worden in oplichterszaken betrokken door hun mannen — gewoonlijk zijn ze dan zelf niet zo sluw, maar meer gewillige of gedwongen werktuigen van den oplichtenden man.

De groep aborteuses is ook vrij groot. Zoals u weet, is het opwekken van abortus strafbaar, vele vrouwen weten dit niet, of geven voor, dit niet te weten. Algemeen wordt dit — buiten geloofsgronden om — pas voor iets laakbaars gehouden, als de zwangerschap al voor enige maanden bestaat en zeker na de 4½ maand, als

er al leven wordt gevoeld, doch abortus in dit tijdperk komt zéér zelden voor. Bij de beoordeling van een geval speelt een rol of de aborteuse het feit gepleegd heeft uit winstbejag of uit hulpvaardigheid, zonder geldelijk voordeel. Er zijn natuurlijk van die gevallen, waarin een ongehuwde moeder door hardvochtigheid van haar ouders of andere familie tot wanhoop wordt gedreven en een vriendin of kennis smeekt en bidt, haar te helpen. Het is dan begrijpelijk, al is het tóch af te keuren, dat in dergelijke gevallen en ook wanneer de economische omstandigheden een nieuwe geboorte in een gezin ongewenst maken, een hulpvaardige vrouw ertoe komt haar vriendin van deze ongewenste vrucht te bevrijden.

Uit verstandelijke overwegingen zou ik voorstandster zijn van een wetspeling, die artsen ook uit economische en andere motieven, toe zou staan abortus op te wekken, wat hun nu slechts op medische indicatie veroorloofd is. Wanneer ik enkel mijn gevoel van eerbied voor het leven zou laten spreken, zou ik ook dan geen uitzondering willen laten maken op het verbod van abortus.

Zoals vanzelf spreekt, komen in deze categorie dikwijls vrouwen voor, die het met de zedelijkheid niet nauw nemen en die „in het leven” zijn, zoals de term luidt. De afdeling „beroofsters” komt geheel voort uit de wereld der prostitutie.

Als je, als celbezoekster, met een van dit soort vrouwen kennis maakt, sta je er dikwijls versteld van, dat ze vaak zo vrolijk, vriendelijk en goedhartig zijn, dikwijls zo in hun spreken wel amusant, maar op dit bepaalde punt heel moeilijk te vatten. Zij zijn een heel apart slag mensen, uit een bepaalde kring en ze zijn, over 't geheel, moeilijk te reclasseren. Hun wereldje van mensen uit het nachtleven, souteneurs en publieke vrouwen, kroegbazen en houders van verdachte huizen, waar de zware jongens uit de inbrekerswereld ook af en toe zich vertonen, schijnt op de meesten hunner een grote aantrekkingskracht uit te oefenen.

Gewone diefstal, dikwijls in dienstbetrekking als werkster of dienstbode gepleegd, komt ook vrij veel voor en hangt ook weer vaak samen met de economische omstandigheden van de delinquente. Verregaande nalatigheid en slordigheid van de werkgeefsters zijn hierbij vaak de aanleiding.

Doodslag en moord zijn gelukkig zo zelden voorkomende delicten bij vrouwen, dat we die wel onbesproken kunnen laten — ik zelf ben ze in mijn werk nog niet tegengekomen.

Wat is nu de taak van ons, reclassersters ten opzichte van onze vrouwelijke reclassenten? Allereerst betekent het het toesteken van een helpende hand, om uit het moeras, waarin zij terecht zijn gekomen, weer op het droge te komen en vaste grond onder de voeten te krijgen. — Wanneer een vrouw door den rechter voorwaardelijk wordt veroordeeld en onder toezicht gesteld — gewoonlijk voor een proeftijd van drie jaar — dan wordt in de vrouwencommissie van ons Genootschap tot Reclassing gevraagd, wie van ons dit toezicht op zich wil nemen. Leeftijd en gezindte spelen daarbij natuurlijk een rol: een oude vrouw moet liefst geen jonge toezichthoudster hebben, een jonge patiënte juist wel, een orthodox-Christelijke liefst iemand, die haar hierin na-staat enz. enz. Ook waar iemand woont, is van belang. De afstanden zijn, hier in Amsterdam zéker, te groot, dan dat men nu b.v. voor een patiënte in Oost een toezichthoudster van West zou uitzoeken. — De voorzitter van onze Commissie krijgt de gevallen van de ambtenares, die het vooronderzoek heeft gedaan en gewoonlijk spreekt zij de betrokken vrouw zelf ook, vóór zij het geval uitdeelt in de maandelijks vergadering. Ik voor mij prefereer het altijd, om zelf naar de patiënte toe te gaan, inplaats van haar naar mij te laten komen. Men

krijgt dan meteen een indruk van het milieu van de kinderen, soms ook van den man en een m.i. juistere indruk van de vrouw zelf, die zich bij zichzelf allicht meer „thuis” voelt, dan bij een vreemde. Ik kom ook graag onverwachts, want véle zijn de keurig in elkaar gezette comediestukken, die bij een aangekondigd bezoek vertoond worden! — Langzaam aan en zonder meteen over het gepleegde feit te praten, moet er contact gezocht worden, en dan is het onze taak, hen met alles waarin zij hulp nodig hebben, bij te staan. Dat kan zijn, een bezoek bij maatschappelijk steun, een gesprek met een werkgeefster, hulp bij 't zoeken naar een andere woning, raad bij het opvoeden der kinderen, bemiddeling bij het betalen van boete, voorlichting bij stappen tot echtscheiding — honderd en een dingen, waarin de patiënte onze hulp nodig heeft. Heel vaak praat je nooit meer over 't gepleegde, strafbare feit. En in de drie jaren — dat is meestal de duur van de proeftijd — dat je toezichthoudster bent, zie je dan vaak zo'n vrouw helemaal bijkomen en opknappen, al zijn er natuurlijk, helaas, gevallen, waarin je niets uit kunt richten en de moeite en tijd, die je besteed hebt, geheel vergeefs lijken. Ik zeg expres **lijken**, want het komt ook dikwijls voor, dat in die schijnbaar volkomen hopelooze gevallen, soms iets, wat je als toezichthoudster gezegd of gedaan hebt, indruk heeft gemaakt en nog iets goeds heeft gewrocht.

Op onze maandelijksse bijeenkomsten van toezichthoudsters vertellen wij beurt voor beurt onze ervaringen met onze pupillen en wisselen wij daarover van gedachten. Heel vaak kunnen wij dan van elkaars ervaringen en inzichten profijt trekken, zodat ik deze bijeenkomsten dan ook zeer nuttig en nodig oordeel.

Dan is er nog het celbezoek, waarbij enkelen van ons Vrouwencomité in Rotterdam en Alkmaar de daar gedetineerde vrouwelijke gevangenen uit Amsterdam bezoeken. Dat is ook zeer noodzakelijk werk, want er kan dan reeds met de nog in de gevangenis verblijvende vrouwen een band worden gevormd, waardoor men hen later makkelijker kan helpen om weer een plaats in de maatschappij te veroveren. Ik vind het iedere keer weer een beklemmend gevoel, als ik de zware gevangenisdeur in Alkmaar achter mij dicht hoor sluiten, dat gevoel, dat daar in dat gebouw een aantal mensen, van hun vrijheid beroofd, in kleine stenen kamertjes zitten opgesloten, ver van familie en vrienden. Wanneer ik van de bewaarster, die dienst heeft, de namen, burgerlijke staat, leeftijd, aard van het misdrijf en duur van de straf heb opgekregen, dan vraag ik, als er plaats is, om de celgenoten van mijn Amsterdamse patiënte zolang naar die lege cel te brengen en bezoek haar in haar eigen cel. Ik doe dit liever, dan zelf in een lege cel te gaan zitten en daar een voor een de vrouwen bij me te laten komen, omdat — hoe gering ook — de eigen cel toch nog iets van huiselijkheid voor hen heeft en de op de muur geprikte foto's van man en kinderen, van ouders, verloofde, broers en zusters en de in 't Kastje zorgvuldig bewaarde brieven en briefkaarten, vaak o zo graag vertoond worden en ook dikwijls de aanleiding zijn tot een wat vertrouwelijker gesprek. Ik weet, dat het wel voorkomt, dat twee bij elkaar zittende vrouwen soms tegelijk door een reclasseerster van dezelfde gezindte als die beiden, bezocht wordt — maar ik ben van oordeel, dat dit absoluut onjuist is: de gedetineerde moet zich **volkomen vrij** kunnen uitspreken tegen de reclasseerster en zij heeft soms allerlei dingen, die zij juist tegenover haar celgenote niet wil weten. Het is ellendig, dat je altijd op je hoede moet zijn voor mooidoenerij en leugens en ik verzeker u, dat het mij al heel vaak overkomen is, dat ik allerlei verhalen van een gevangene volkomen betrouwbaar achtte, maar dan achterna van de bewaarster hoorde, dat juffrouw M. uit cel

5, zo'n doorgefourneerde comediante is en er altijd iedereen in laat tippelen!

Natuurlijk krijg je door de practijk wel meer kijk op zulke gevallen en ik ben nu minder makkelijk om de tuin te leiden, dan toen ik pas met celbezoek begon. — „Hoe begint u daar nu, als u zo'n vrouw voor 't eerst bezoekt?” zult u wellicht vragen. — Ik geef ze een hand, noem mijn naam en zeg: „U bent immers juffrouw van Putten uit Amsterdam? Ik woon óók in Amsterdam en nu kom in eens kennis maken om te zien, of ik u later, als u hier weg bent, misschien met iets kan helpen.” Een dood enkele keer krijg je ten antwoord: „Ik moet miks van uw hulp hebben, ik kan best voor mijzelf zorgen, als ik weer vrij ben.” In zo'n geval zeg ik: „U bent natuurlijk vrij, om met me te praten of niet, als u 't liever niet doet, dan hoeft 't niet hoor.” Eens zei er een vol trots ('t was in de oorlog) „Ik heb u niet nodig hoor, mijn verloofde is een Duitse Officier” — Nou, toen heb ik maar helemaal niks meer gezegd en gedacht: „Zoek jij het dan maar zelf met dien Duitsen Officier uit.” — Maar meestal vinden ze het fijn, om bezoek te krijgen. 't Is immers een heel vertier in de saale eentonigheid van die altijd eendere dagen, en dan ontstaat er al gauw een gesprek. Ik houd er niet van, om zo echt „op hun gemoed te werken”, ik vraag dikwijls: „Hoe vindt u het hier?” en dan hoor je meestal: „O, 't valt me wel mee, hoor, ik had het me erger voorgesteld en de juffrouwen zijn heus goed voor me, maar 't is toch niet alles, om zo je vrijheid kwijt te zijn.” — En dan zeg ik soms: „Nee, hè, U bent ook liever thuis. En u hebt zeker allang gedacht: „dat is eens, maar nooit meer?” Dan wordt er meestal heftig van „ja” geknikt en vaak brengen ze er dan met moeite, onder veel tranen uit, dat ze 't nooit, nooit meer zullen doen. En dan informeer ik voorzichtig: „Hoe bent u er eigenlijk toe gekomen?” Dat is dan 't moment, dat je op je hoede moet zijn voor de fantasie of de leugen, want nu komen de vaak zeer ingewikkelde verhalen, waarbij soms een groot aantal familieleden, vrienden en vriendinnen, een rol spelen en de vrouw zelf soms een onschuldig lam schijnt te zijn. Zo'n eerste bezoek duurt meestal vrij lang, want van beide kanten moet het terrein verkend worden — bij de latere bezoeken heb je soms van die gewone babbeltjes, waarbij vele vrouwen graag eens wat horen over alles en nog wat uit de buitenwereld, waaruit zij zijn verbannen en waar je telkens zo es wat bepraat over de dingen, die haar verontrusten en interesseren, vooral natuurlijk bij de vrouwen met gezinnen, de man en de kinderen. Bijna altijd maken ze zich doodongerust — en helaas vaak met reden — dat de man zich, in hun afwezigheid, wel met een ander zal troosten. Daarin kan je niet zo gemakkelijk raad geven, want je kent hem niet en je weet niet, of het van te voren al een beetje mis was tussen hen. Je informeert naar 't bezoek, je bekijkt de foto's, je krijgt vaak brieven te lezen, soms zelfs hele dagboeken en je verdiept je vast met je patiënte in 't verblijvende vooruitzicht, dat over zoveel tijd de straf om zal zijn. — Er zijn vrouwen, vele, gelukkig, met wie je gauw contact hebt en houdt, er zijn er ook, met wie 't nooit wil vlotten. Ik heb eens een uitgesproken hysterica bezocht, die anderhalf jaar moest zitten voor een paar ernstige diefstallen. Ik heb met haar gepraat honderd uit, soms gedebatteerd — ze was communiste en bellamyiste en anarchiste geweest en nu weer lid van een nieuwe en wonderbaarlijke vereniging — ik ben de naam kwijt — en ze had een aantal dagboeken, die ik allemaal van a tot z gelezen heb en ze heeft me vele malen voor de gek gehouden en voorgelogen, ik ben een paar keer woedend op haar geworden en toen ze vrij zou komen heb ik haar mijn adres gegeven en gezegd, dat ze bij me mocht komen als ze me nodig had, maar toen ze van me eiste, dat ik een woning voor haar zou huren

en haar in staat zou stellen met haar jongste kind bij zich te leven zonder te werken en ik haar zei, dat ik dat niet kon en niet wilde toen heeft ze tegen me getierd en gezegd, dat ze niets meer met me te maken wilde hebben en dat was 't eind van 't lied. Zulke ondervindingen doe je ook op.

Heel vaak gebeurt het, dat de vrouwen na hun straf-tijd, weer thuis komen en geen hulp meer nodig hebben, maar natuurlijk komt het ook wel eens voor, dat, liefst al tijdens de gevangenschap, de weg voor hen geëffend moet worden door eens met familie of werkgever te gaan praten. Mijn afscheid van hen luidt gewoonlijk zo: „Nu 't allerbeste hoor, en als u me

nodig hebt, komt u maar gerust, maar hiër hoop ik u nooit meer te zien!” En dan zeggen ze van harte: „Nee, vast niet, Mevrouw!” Maar dat moet je dan nog maar afwachten.

Mijn korte schets over de reclassering onder de vrouwen wil ik beëindigen met de hoop uit te spreken, dat ook voor ons, reclasseerders, het werk vruchtbaarder en aangenamer zal worden, wanneer ons Nederlands Strafstelsel gemoderniseerd en verbeterd zal zijn door het aanvaarden van de aanwijzingen, die daartoe in het rapport der Staatscommissie zullen worden neergelegd.

Een **BELGISCH** plan

Wie een vergelijkende studie maakt over de middelen tot bestrijding van de misdaad (strafstelsel en reclassering) in België en in Nederland, komt tot een merkwaardig resultaat: onze Zuiderburen zijn ons vóór in de hervorming van het gestichtswezen en het regiem bij de tenuitvoerlegging van de straf, maar wij staan aan de spits wat betreft de reclassering in de vrije maatschappij, organisatie van het toezicht e.d.

België immers had zijn „jeugdgevangenis” — en wat een prachtgesticht in de Strafschool van Hoogstraten! — lang voordat wij in 1937 een verbouwde cellulaire gevangenis tot dat doel in Zutphen openden, België voerde in 1930 zijn „wet op de verdediging van de maatschappij” in, houdende internering niet slechts van misdadige psychopathen, maar ook van gevaarlijke beroeps- en gewoontemisdadigers en richtte daarvoor met royale hand het geweldige gestichts-, fabrieks- en landerijencomplex te Merxplas in, waar niet voor gewaagde experimenten bij de ten uitvoerlegging wordt teruggedeinsd. België voorts heeft sedert enkele tientallen jaren zijn „psychiatrisch annex” bij iedere grote gevangenis, waar iedere gevangene met een straf van meer dan 3 maanden grondig geestelijk en lichamelijk wordt onderzocht, terwijl bij de verdere executie van de straf terdege rekening wordt gehouden met de resultaten van dit onderzoek en de door den deskundige gestelde prognose. België tenslotte heeft gevangenis voor eerstveroordeelden en gevangenis voor recidivisten en het regiem is aangepast aan de uiteenlopende eisen, welke de behandeling van verschillende categorieën delinquenten stelt; bij de verbeterlijken vooral wordt veel aandacht besteed aan de „arbeids-therapie”, de sociale aanpassing door vakscholing en in geëigende gevallen schroomt men niet, den gevangene overdag vrij in fabrieken en werkplaatsen of op het land te laten werken.

Dit alles is om te watertanden voor onze criminologen, die sedert van Hamel in 1894 de stoot gaf tot differentiatie in strafmiddelen, selectie van veroordeelden en individualisering van de straf, met slechts zeer weinig succes hebben gevochten tegen het éénvormige en geestdodende regiem in onze cellulaire gevangenis. Wel zijn steeds meer categorieën van delinquenten (reeds sedert 1905 de kinderen tot 18 jaar) aan dit regiem onttrokken, maar het blijft toch nog steeds de kern van het strafstelsel voor volwassenen. Eerst thans, nu zovelen met onze gevangenis kennis maakten, die tevoren geen idee van en geen belangstelling voor de toestanden hadden, schijnt de

kans op een grootscheepse hervorming en doorbreking van het straf- en celstelsel er beter voor te staan.

Daartegenover kent België nauwelijks een organisatie van het reclasseringswezen, zoals wij dat — vooral sedert de Wet op de voorwaardelijke veroordeling van 1915 en het nieuwe Wetboek van Strafvordering van 1926 — sinds vele jaren hebben. Het mist ten enenmale de in Nederland door de reclasseringinstellingen uitgeoefende voorlichting in strafzaken, de rapportering aan den strafrechter vóór de veroordeling, welke toch onontbeerlijk is voor de kennis van persoonlijkheid en omstandigheden van den dader en dus ook onmisbaar voor het opleggen van de juist meeste strafmaatregelen. In plaats van een net van goed geoutilleerde instellingen en afdelingen over het gehele land met een legertje van toezichthouders onder leiding van ervaren en deskundige ambtenaren of besturen; had België tot voor kort slechts zijn ouderwetse, uit liefdadigheid voortgekomen „Comité's de Patronages”, comité's van plaatselijke notabelen, die wel bereid waren iets te doen voor de nazorg van ontslagen gevangenen en uit de inrichtingen vrijgekomen kinderen. Eerst in de twintiger jaren ontstond het eerste „Bureau voor Maatschappelijke Wederaanpassing” dat op moderner leest geschoeid was, doch thans nog bestaat slechts in Brussel, Antwerpen en Luik een dergelijk bureau. Geen wonder dan ook, dat het zwaartepunt van de reclasseringbemoeiingen in België — geheel in tegenstelling met de toestand ten onzent — **bij de sociale werkers der gestichten** is komen te liggen in plaats van daarbuiten. Het is de sociale dienst van de „Strafschool”, van Merxplas of van een andere gevangenis, die bij mogelijke voorwaardelijke invrijheidsstelling het reclasseringsplan opmaakt voor plaatsing in een gezin (eigen gezin of vreemd gezin) zorgt en die voor den a.s. ontslagene een werkgever zoekt. Zelfs komt het toezicht na het ontslag veelal hoofdzakelijk op de sociale ambtenaren van het gesticht neer, die — zoveel zijn drukbezette tijd toelaat — contact blijft houden met den ontslagene en nu en dan bij ouders, werkgevers e.d. informeert, hoe het hem gaat.

Geheel anders loopt een voorwaardelijke invrijheidsstelling in ons land, waar slechts aan één gesticht (het complex Veenhuizen) een eigen reclasseringssambtenaar verbonden is. Hier maakt doorgaans een instelling ter plaatse, waar de gedetineerde zich na ontslag zal vestigen, het plan op en de bemoeiingen van de gestichtsadministratie met den reclassent eindigen op

de dag van zijn invrijheidstelling, waarna het toezicht en de nazorg geheel op de betrokken vereniging overgaan. Daarnaast evenwel ligt een veel omvangrijker patronaatstaak der reclasseringsinstellingen hier te lande en het toezicht op de grote groep voorwaardelijk veroordeelden, die in het geheel niet (of slechts als preventief gedetineerden) in aanraking met de gevangenis geweest zijn.

Kent België dan helemaal geen voorwaardelijke veroordeling? Ja zeker, het was zelfs het eerste land, dat deze (in 1888) wettelijk invoerde. Maar... het kent niet de daaraan verbonden bijzondere voorwaarden en het toezicht, wat de Engelsen noemen de „probation”, het dienstbaar maken van deze straf aan de reclasserings- en heropvoeding. In België is de voorwaardelijke veroordeling (gebonden aan allerlei beperkingen: nooit voor recidivisten, niet voor zwaardere delicten enz.) een soort gunst, die min of meer automatisch wordt toegekend aan hen, die voor de eerste maal voor den Strafrechter komen wegens een „licht” delict. Zonder aanzien des persoons dus, zonder dat de rechter deskundig is voorgelicht, wat voor vlees hij in de kuip heeft en zonder dat de rechter voorwaarden voor het toekomstig gedrag van den delinquent gedurende de proeftijd kan stellen of hem onder toezicht plaatsen.

Kunnen wij dus veel leren van onze Zuiderburen op het gebied van het gestichtswezen en — regiem, zij kunnen aan ons een voorbeeld nemen wat betreft de reclasserings- en door voorwaardelijke veroordeling en de outillage van voorlichting en patronaat. Wat zou meer voor de hand liggen dan dat wij het goede van elkaar afkeken en samen tot een beter geheel kwamen op de zo nauw aan elkaar grenzende gebieden, die met elkaar het geldende strafstelsel vormen?

Het merkwaardige is echter, dat wederzijds een opmerkelijk gebrek aan belangstelling bestaat voor wat deze buurlanden elkaar te leren hebben. Toen wij na de wetten van 1929 een herziening van het strafstelsel voorbereidden, onder meer de invoering van een Jeugdgevangenis brengende, ging een hoofdamtenaar van het Departement van Justitie op reis naar..... de Verenigde Staten en Engeland en hij vergat om 20 km ten zuiden van Breda in het kasteel van Hoogstraeten te gaan kijken en zijn licht op te steken bij den bezielenden bestuurder Déliernoux.

En nu ligt voor mij (in de Revue de Droit Pénal et de Criminologie van October 1946) een uitvoerig rapport van een Belgische Studie-Commissie „over de noodzakelijke wijzigingen in de wet op de voorwaardelijke veroordeling en een noodzakelijke aanvulling: de ondertoezichtstelling”. Het grootste deel van dit rapport handelt over hetgeen in het buitenland bestaat en de daaruit voor België te trekken lessen. Wat is nu weer het merkwaardige? De Commissie heeft de haar licht opgestoken in Engeland en Amerika, de wetgeving dier landen bestudeerd, de literatuur geraadpleegd en zich persoonlijk van de practijk daar op de hoogte gesteld. En ergens in een noot van het rapport wordt terloops vermeld, dat Nederland ook zoiets als „probation” heeft, naar de Commissie uit onze wettelijk bepalingen heeft gelezen. Van de practijk hier te lande rept zij met geen woord en is zij dus blijkbaar niet op de hoogte.

Niettemin is het resultaat, waartoe de Commissie komt, het stelsel dat zij aanbeveelt (en dat ook door de algemene vergadering van de „Union Belge de droit pénal” schijnt te zijn aanvaard) vrijwel een volledige copie van het in Nederland sedert 1915 geldende systeem. Immers in tegenstelling met Engeland wil de Commissie er aan vasthouden, dat de rechter wel de duur van de straf tevoren bepaalt en slechts de tenuitvoerlegging opschort, tenzij de veroordeelde gedurende een bepaalde proeftijd een nieuw feit begaat of de gestelde voorwaarden overtreedt, doch zij wenst

de toepasselijkheid der voorwaardelijke veroordeling aanzienlijk uit te breiden, mede afhankelijk van voorlichting omtrent de persoonlijkheid en aan het vonnis bijzondere voorwaarden en toezicht verbonden zien. Het Engels-Amerikaanse stelsel dus behalve dat de Engelse rechter in het geheel nog geen straf uitspreekt, doch deze eerst bepaalt, wanneer de „probation” mislukt en de delinquent de voorwaarden overtreedt.

Wij hopen, dat België dit nieuwe stelsel spoedig zal invoeren, maar raden hen, die met de uitvoering belast worden en een reclasseringsorganisatie in het leven moeten roepen aan, om eens hier te komen kijken en praten. Anderzijds vertrouwen wij dat Minister van Maarsseveen, die in zijn begrotingsrede zulke aanlokkelijke hervormingen van het gestichtswezen in het vooruitzicht stelde, zijn ambtenaren spoedig naar Brussel zal sturen om eens te praten met den jongen, enthousiasten inspecteur van het gevangeniswezen, de heer P. Cornil aldaar en eens rond te kijken, wat er alzo in België te koop is.

December 1946.

Mr. B. VAN DER WAERDEN.

Het Nieuwe Jaar in!

1946 ligt achter ons met al zijn zorgen. Voor onze Stichting was het geen gemakkelijk jaar: Boetje het gehele jaar ziek en Faber gedurende een paar maanden door zeer ernstige ziekte aan het werk onttrokken. Doch ondanks alle moeilijkheden, die vooral een jonge organisatie in deze tijd ondervindt, is het werk niet alleen voortgegaan, maar heeft zich uitgebreid. Bereikt werd niet, wat gehoopt werd te zullen bereiken, maar toch, er is reden tot tevredenheid zij het niet tot voldaanheid.

En nu voor 1947 zijn de tekenen hoopvol. Er is reden om aan te nemen, dat het diepste punt van de geestelijke malaise is gepasseerd en dat de neiging, om mede aan te pakken in positieve zin is versterkt. Bedriegen de voortekenen zich niet, dan zal Humanitas er in 1947 financieel beter komen voor te staan en zal er meer gelegenheid zijn tot actief werken. Met nieuwe moed gaan wij beginnen en wij hopen en vertrouwen, dat 1947 voor het werk een goed jaar zal zijn.

Vuriger dan ooit, roepen wij onze afdelingsbestuurders, medewerkers en medewerksters op, de hand aan de ploeg te slaan en met kracht het werk voort te zetten en uit te breiden. Wij zijn ervan overtuigd, nieuwe afdelingen zullen worden opgericht en de naam Humanitas zal worden een bekende klank.

Wij weten, dat er zich nog moeilijkheden zullen voordoen en wij beseffen, dat grote inspanning van ons zal worden verwacht, maar toch, gezien datgene, wat de afgelopen anderhalf jaar werd gepresteerd, zien wij de toekomst hoopvol tegemoet.

1947 roept ons, wij zijn bereid!!

De Afdeling Edam berichtte ons, dat zij in aanraking is gekomen met een echtpaar zonder kinderen, dat, naar bij onderzoek is gebleken, gunstig bekend staat en dat gaarne wil opnemen een meisje (liefst ouderloos) in de leeftijd van 3 tot 6 jaar.

Alle gewenste inlichtingen kunnen worden verkregen bij den secretaris van de Afdeling Edam, den heer J. Haan, Burg. Versteegsingel 12.